

הלכות ומנהגי חב"ד

שבת קודש פרשת לך-לך

י"ג במרחשוון

בקריאת ההפטרה, קרא הרבי 'וקנוי ה' יחליפו כוח' (ישעיה מ, לא) כאשר הצירי תחת הוא².

(1) כן הוא שם הפרשה בתורה-אור, תורת-חיים, עד היום-יום וליקוטי-שיחות ועד בכלל.

(2) הרה"ח ר' יוסף יצחק שי' אופן והרה"ח ר' טוביה שי' זילברשטרום (האחרון כתב הביתה כששמע זאת לראשונה מפי הרבי, כיוון שלמד לקרוא אחרת), כדעת האבן-עזרא שהביא המנחת-שי בתהילים (לז, ט), וכן הוא במסורה שב'מקראות גדולות' שלו ושלנו, וכן נדפס בחומש 'תורה תמימה' שממנו קרא הרבי את ההפטרות. ולא כדעת הרד"ק והמנחת-שי עצמו, וכנדפס בחומש היידנהיים, בתנ"ך קורן, בתנ"ך ברויאר (שממנו נעתק 'ספר ההפטרות - חב"ד', הוצאת

סוף זמן קידוש לבנה לכתחילה - יום ראשון בלילה, אור ליום שני בשעה 2:43.

יום שני,

ט"ו במרחשוון

תענית 'שני' בתרא.

ק"ת תשנ"ה) ובתיקון 'איש מצליח', שם הצירי תחת היו"ד וקוראים וקווי. זאת למרות שלפי דעת הראב"ע והמסורה הנ"ל הרי בתהילים שם צריך לקרוא 'וקווי', ולמעשה בכל ספרי התהילים, גם בתהילים 'אוהל יוסף יצחק' שלנו, נדפס שם 'וקווי', אם-כי לא ידוע איך קרא הרבי שם.

לזכות

אנשי החסד הדגולים

הרה"ח ר' אברהם משה דייטש והרה"ח ר' גבריאל גופין שיחיו

ולע"נ האחים הרה"ח ר' זלמן יודא ור' יוסף יצחק,

בני הרה"ח ר' שלום ישעיה ע"ה דייטש

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תרמא

ערב שבת-קודש

פרשת לך-לך

י"ב במרחשוון ה'תשס"ז

יוצא-לאור על-ידי

מכון ליובאוויטש שעל-יד

צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו — המרכז

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

י"ב במרחשון ה'תשס"ז – י"ט במרחשון ה'תשס"ז

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	י"ב במרחשון	הל' איסורי ביאה פרק ג-ה.	הל' ציצית.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת שלו. שלה. שלו. שלח. שלט.
ש"ק	י"ג במרחשון	פרק ו-ח.	פרק ב.	מל"ת שמ. שמא. שמב. שמג. שדמ. שמה.
א'	י"ד במרחשון	פרק ט-יא.	פרק ג.	מל"ת שמח. שמת. שנ. שנא.
ב'	ט"ו במרחשון	פרק יב-יד.	הל' ברכות.. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת שנב. שמו. שמו.
ג'	ט"ז במרחשון	פרק טו-יז.	פרק ב.	מל"ת נב. נג. נה. נד. שד. שס. שסא.
ד'	י"ז במרחשון	פרק יח-כ.	פרק ג.	מל"ת קסא. קסב. מ"ע לח. מל"ת קס. קנח. קנט.
ה'	י"ח במרחשון	פרק כא-כב. הלכות מאכלות אסורות.. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ד.	מל"ת שנג. מ"ע קמט.
ו'	י"ט במרחשון	פרק כד.	פרק ה.	מ"ע קנ. קנא. קנב. מל"ת קעב. קעד.

זמני השבוע*

צאת הכוכבים	שקיעת החמה***	מנחה גדולה	חצות היום והלילה	סוף זמן ק"ש	זריחת החמה	זמן ציצית ותפילין	עלות השחר***		תאריך
							ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה	
5.14	4.49.4	11.54	11.24	8.40	6.06	5.07	4.45	3.58	ו', י"ב במרחשון
5.14	4.48.5	11.54	11.24	8.40	6.07	5.08	4.46	3.59	ש"ק, י"ג במרחשון
5.13	4.47.7	11.54	11.24	8.40	6.08	5.08	4.47	4.00	א', י"ד במרחשון
5.12	4.47.0	11.54	11.24	8.41	6.09	5.09	4.48	4.01	ב', ט"ו במרחשון
5.11	4.46.2	11.54	11.24	8.41	6.10	5.10	4.48	4.01	ג', ט"ז במרחשון
5.11	4.45.5	11.54	11.24	8.42	6.10	5.11	4.49	4.02	ד', י"ז במרחשון
5.10	4.44.7	11.54	11.24	8.42	6.11	5.12	4.50	4.03	ה', י"ח במרחשון
5.09	4.44.0	11.55	11.25	8.43	6.12	5.12	4.51	4.03	ו', י"ט במרחשון

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר נהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (יסדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטין" (לשון אדה"ז שם. שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
לך	4:13	5:25	4:27	5:27	4:17	5:25	4:31	5:28
וירא	4:07	5:21	4:22	5:22	4:12	5:20	4:26	5:23

עורך ראשי: מנחם מענדל ברוד • עורך: שניאור זלמן רודרמן • הגהה: יוסף-יצחק אולידורט
 מו"ל: מכון ליובאוויטש שעל-יד צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו - המרכז
 יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרנוב

כתובת: ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915, טל' 03-9607588, פקס: 03-9606169

אינטרנט: www.chabad.org.il דואר אלקטרוני: chabad@chabad.org

המכתב הוא מתאריך ז' בשבט תשט"ו, במענה להרב יעקובוביץ הנ"ל. צילום המכתב נדפס כבר בשנת תשס"ה, בסוף תדפיס הסידור 'שער מנחם' לימות החול שערך הרה"ח הרב לוי ביסטריצקי ע"ה (סיום החוברת אינו ממוספר, ואמור להיות עמ' רכא).
 מועתק בזה נוסח המענה:

ג) בהנוגע להספיקות בהמנהגים שכותב, הנה מנהגי חנוכה מבוארים בקונטרס 'ברוך שעשה ניסים', ומצויין שם גם-כן המקורים, ואינני רואה מקום בזה לחלק בין אה"ק ת"ו לחו"ל."

- מזה ברור לכאורה, שבלוח כולל-חב"ד לשנת תשט"ו עדיין לא הופיע התיקון, ומאידך בלוח לשנת תשי"ז בוודאי כבר הופיע, כי עליו מוסב מכתב הרבי (כרך יז, עמ' כה) שהובא בבירור הנ"ל. סביר להניח שכבר בשנת תשט"ז הופיע התיקון בלוח. נשמח על אימות הדבר על-ידי בדיקה בלוחות דאו.

הרב יוסף-שמחה גינזבורג

כל יהודי הוא 'נימול' בעצם ונאמר עליו "אב המון גויים"

ענייניהם של האבות נמשכים בירושה לבניהם אחריהם בכל דור ודור •
על-דרך זה מובן שאצל כל אחד ואחד מישראל ישנו גם העניין ד"אב המון
גויים נתתיך" ותפקידו להביא עניין זה מההעלם אל הגילוי • לא רק שהוא
פועל ומשפיע על סביבתו הקרובה, אלא הוא פועל ומשפיע גם על העולם
כולו • משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

מכיוון שתיבה זו היא היסוד לכל פירושו: כיוון
שנאמר בכתוב "ולא יקרא עוד את שמך אברם
והיה שמך אברהם כי אב המון גויים נתתיך",
כלומר שזהו הטעם לקריאת השם "אברהם", לכן
מפרש רש"י "אברהם" הוא "לשון נוטריקון של
שמו כו"•

והנה בפירוש רש"י זה ישנם כמה וכמה פרטים
הדורשים ביאור:

(א) לשם מה צריכים ראיה והוכחה מ"ו"ד של
שרי" שהיה לה תרעומת על השכינה כו' - הרי
מובן בפשטות שכאשר יטלו אות משמו של צדיק
תתרעם האות על כך, ומה הצורך בראיות והוכחות
על דבר פשוט כזה?

(ב) מדיוק הלשון "ואף יו"ד של שרי נתרעמה
כו"• משמע, שבעצם לא היה מקום לתרעומת
אצל יו"ד של שרי, ולכן, מכיוון שאפילו ("אף")
יו"ד של שרי נתרעמה, הרי על-אחת-כמה-יזכמה
שכן הוא בנוגע לרש"י של אברם. ולכאורה: מהי
הסברא לחלק בין היו"ד של שרי לרש"י של אברם,
ומה קל-והומר יש בדבר שלכן כותב רש"י בלשון
"ואף כו"•?

(ג) הראיה מ"ו"ד של שרי היא - לכאורה - ראיה
לסתור, שהרי היו"ד של שרי לא נשארה במקומה
אלא ניתוספה בשמו של צדיק אחר - יהושע,
ועניין זה גופא - רק לאחרי מאות שנים, ויתרה

א. על הפסוק "ולא יקרא את שמך אברם והיה
שמך אברהם כי אב המון גויים נתתיך" (יז, ה),
מעתיק רש"י את התיבות "כי אב המון גויים",
ומפרש: "לשון נוטריקון של שמו, ורש"י שהיתה
בו בתחלה, שלא היה אב אלא לארם שהוא מקומו,
ועכשיו אב לכל העולם. ואפילו רש"י שהיתה
בו מתחילה לא זוה ממקומה, שאף יו"ד של שרי
נתרעמה על השכינה עד שהוסיפה ליהושע.
שנאמר ויקרא משה להושע בן נון יהושע".

[ולהעיר: בנוגע ל"ו"ד של שרי - מצינו במדרשי
חז"ל שהיו"ד של שרי נתחלקה לב' אותיות ה"א:
ה"א אחת לאברהם, וה"א אחת לשרה, ולפירוש זה
אין מקום לתרעומת כו', אבל - פירוש זה אינו
שייך ללימוד על-דרך הפשט, כי: ב"פשוטו של
מקרא" הרי האות יו"ד היא בפני-עצמה, ולא ב'
פעמים ה"א, אלא שהמספר והגימטריא של האות
יו"ד שווה למספר וגימטריא דב' פעמים ה"א, ולכן
לא הביא רש"י פירוש זה].

וכאן רואים - לכל לראש - את גודל הדיוק
של רש"י בהעקת התיבות מהפסוק - שהרי רש"י
אינו מעתיק תיבת "נתתיך" שבסוף הפסוק (אף
שאינה אלא תיבה אחת בלבד). ואפילו אינו מרמזה
בהוספת תיבת "וגו" - מכיוון שתיבה זו אינו
מפרש מאומה, ולאידך - מעתיק רש"י תיבת "כי",
אף שפירושו קאי על התיבות "אב המון גויים",

הערות ללוח / קריאת התורה בחנוכה באה"ק

הערות ללוח ראש-השנה

אבקש להעיר על כמה מהדברים שהופיעו בלוח ראש-השנה תשס"ז (גיליון תרל"ה)
(א) בהערה 15, על "עושה השלום" בקדיש: במקום הנסמך ('התוועדות' תשד"מ ח"א, עמ' 28) דובר על
אמירתו בברכת-המזון*.

(ב) בהערה 60, מקור לאמירת 'תקעו' בלבד בקידוש של ראש-השנה: מציין למנהגים טירנא ולספר
הלבוש. במנהגים טירנא מצאתי רק אודות אמירת הפסוק לפני שמונה-עשרה של ערבית, ולא אודות קידוש
היום. ואל הלבוש לא צויין סימן מסוים, ולע"ע חיפשתי ולא מצאתי.

(ג) אי אמירת 'יתן לך' במוצ"ש ליו"ט, גם לא במוצאי יום-טוב זה: מצאתי זאת בפרי-מגדים סי' תצא,
כמשבצות-זהב אות א.

והערה נוספת לגיליון תרל"ד (עמ' 13) בו נדון עניין עניית דברים שבקדושה בשירור חי:

כתבתי מאז בקובץ 'אוהלי שם' (גיליון ז' עמ' ש) ליישב טענת המנחת-אלעזר על זה, שמכיוון שהצואה
הנמצאת באמצע בין המברך להעונה הרי היא מכוסה בצינורות וכדומה, אינה מהווה הפסק, שהרי גם אדם
ההולך במקום שביניהם רשאי להזכיר את השם.

הרב לוי-יצחק ראסקין, דומו"צ קהילת ליובאוויטש, לונדון

קריאת התורה בחנוכה באה"ק

בהמשך לכיור שנדפס בגיליון הקודם אודות הוראת הרבי בדבר קריאת-התורה בחול-המועד סוכות,
המסופר שם אודות השינוי שחל בלוח כולל-הב"ד בחנוכה כיוזמת הרה"ח ר' שמעון שיחי' יעקובוביץ
מירושלים ת"ו באמצעות הרה"ח ר' עזריאל זליג סלונים ע"ה ובהסכמת הרבי, הגיע לידינו על-ידי הנמען
מכתב של הרבי שלא נתפרסם עדיין בסדרת איגרות-קודש, ובו המענה הראשון אודות מנהגנו בקריאת-
התורה בחנוכה.

1) אכן, גם בזה נפלה טעות. מנהג זה מובא במטה-אפרים (סי' תקפ"ב סו"ס כב. וכן מובא בשמו בפשיטות באחרונים, כנזכר בפסקי
תשובות שם הע' 37) לומר "השלום" הן בסוף שמו"ע והן בכל הקדישים, ובאלף-המגן שם כ' בשם המקובלים (ללא ציון) שרק אחרי
שמו"ע אומרים כן ולא אחרי הקדישים. ואכן בכף-החיים (סי' נו ס"ק לח) כ' שלא נזכר בשום מקום [בכתבי האריז"ל] לומר כן בקדיש,
ומסיק לומר כן רק בקדיש [תתקבל] של אחר החזרה (ולא כמובא בשמו ב'סידור רבנו הזקן עם ציונים והערות' עמ' קפ הע' 444. שם
מביא שכמנהגנו כ"ה בסידור האריז"ל לר' אשר ב'תתקבל', וכתב לי שכה"ש שם גם בקדיש בתרא שלפני עליו (אם כי בסידור ר' שבתי
מראשקוב מופיע קדיש דרבנן פעמיים, ומציין שם לכפול 'לעילא' בעשי"ת, ואינו מציין לומר 'השלום'. קדיש תתקבל אינו מופיע שם
שלמותו). ומנהג הספרדים כה"כ החיים' (בסידוריהם, ובפסקי תשובות שם הע' 38).

מזו - בכ' תקופות (הנהגות, מידות: אלף שנה) שונות: שינוי שם שרה - בזמן שקודם גלות מצרים, אבל לאחרי גזירת בין הבתרים על הגלות, ושינוי שם יהושע - בקשר לביאת הארץ², ועד אז נשארה במצב של תרעומת על השכינה, ואם-כן, כאשר רש"י רוצה להביא ראיה בנוגע לרש"י של אברהם שלא זוהי ממקומה - כיצד מתאים להביא ראיה מהתרעומת דיו"ד של שרי, שניטלה ממנה, ונשארה במצב של תרעומת משך זמן רב, עד שניתוספה לשמו של צדיק אחר?

ד) רש"י מפרש ש"רי"ש שהיתה בו בתחילה שלא היה אב אלא לארם. ולכאורה, מכיוון שבפסוק זה מדובר אודות הטעם לקריאת השם "אברהם", מדוע מבאר רש"י את הטעם על השם "אברם"?

וממה נפשך: אם יש צורך בפשוטו של מקרא לבאר את הטעם לשם "אברם" - היה צריך רש"י לבאר זאת בפעם הראשונה שמופיע שם זה, ולא להמתין עד שלומדים אודות קריאת השם "אברהם"; ואם אין צורך ב"פשוטו של מקרא" לבאר עניין זה [כשאר העניינים שאינם דורשים ביאור ב"פשוטו של מקרא", וכמו שכתב אדמו"ר הזקן בקונטרס-אחרון (לאורח-חיים סימן רפ"ה) שמצינו "פסוקים שרש"י אינו מפרש שם מחמת פשיטותם, וכן בכל פסוק יש כמה וכמה תיבות שאין עליהם פירוש רש"י לפי שאין צריך"], אין צורך לבאר זאת גם בפסוק זה!

וכמדובר כמה פעמים שכל פרטי הדייקים בפירוש רש"י צריכים להיות מובנים בפשטות, ולכן לא הוצרך רש"י לכותבם בפירוש, בהסתמכו על ה"בן חמש שנים למקרא" שיבין זאת מעצמו.

ב. הביאור בפרש"י:

1) ולהעיר מרמב"ן (בראשית ב,ג) שתקופות שונות קשורות עם אלף שנה שונים (שית אלפי שנים דהווי עלמא), ע"ד ששת ימי בראשית, ששת מידות - ידוע אשר כל מידה (ותקופה) כלולה מכל המידות, וכנראה כמוחש אשר בכל אלף שנה דהנ"ל - היו כמה שינויים, וכנוד"ד (אלף השלישי): גלות מצרים (גבורה שבו) וביאת הארץ (חסד שבו) - ובסגנון הרמב"ן: כל אלף כלול מכל ששת האלפים, וגלות מצרים וביאת הארץ - הם ב"אלף" שונה שבאלף השלישי עצמו.

2) שלא יכשל בעצת המרגלים - ויכניס את בני לארץ.

כאשר לומדים בתורה לראשונה אודות השם "אברם" - אין צורך לבאר את הפירוש דשם זה, מכיוון שעניין זה אינו דורש ביאור בדרך הלימוד ד"פשוטו של מקרא", דאם-לא-כן, יצטרך רש"י לבאר את הטעמים דכל השמות שמצינו במקרא, ועל-כל-פנים - שמותיהם של כל הצדיקים, חנוך, מתושלח, וכיוצא בזה, ומכיוון שלא מצינו ביאור טעמי כל השמות, כי אם שמות אחדים בלבד ["קין" "נח", וכיוצא בהם] הרי מובן, שבדרך הלימוד ד"פשוטו של מקרא", אין צורך לבאר את טעמי השמות, אלא אם כן ישנו עניין מיוחד בדבר ["זה ינחמנו", וכיוצא בזה].

אבל כאשר לומדים את הפסוק "ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם", והפסוק ממשיך לפרש ולבאר את טעם הדבר - "כי אב המון גויים נתתיך", אזי מסביר רש"י את תוכן דברי הפסוק: "לשון נטריקון של שמו", היינו שהשם "אברהם" הוא ראשי-תיבות "אב המון גויים".

ולהעיר - שגם הלימוד ד"לשון נטריקון" אינו על-פי "פשוטו של מקרא", שלכן לא מבאר רש"י את הפירוש ד"ראשי תיבות" בנוגע לכל התיבות שבמקרא [אף שבוודאי ישנו ביאור ופירוש בזה]. אלא שבעניין זה מוכרח רש"י לבאר זאת ב"פשוטו של מקרא", דמכיוון שהתורה אומרת שהעניין ד"אב המון גויים נתתיך" הוא נתינת טעם לקריאת שם "אברהם", בהכרח למצוא את קשר ושייכות העניינים, ולכן מפרש רש"י שזהו "לשון נטריקון של שמו".

ולאחרי שידעים שהשם "אברהם", הוא מהשמות המיוחדים שיש בהם ביאור וטעם השייך ל"פשוטו של מקרא" - אזי צריכים כבר למצוא ביאור וטעם לשם "אברם", מכיוון שכללות שם זה הוא מהשמות שיש בהם ביאור והבנה (מה-שאיך-כן בשמות סתם).

ועל זה מפרש רש"י - "ורש"י שהיתה בו מתחילה, שלא היה אב אלא לארם, שהוא מקומו, ועכשיו אב לכל העולם":

השם "אברם" פירושו - אב לארם, ומאי שנא ארם דווקא - "שהוא מקומו" של אברם, כמובן בפשטות שהשפעת האדם מתבטאת - לכל לראש ובעיקר - במקומו, ולכן היה "אב" למקום זה - אב

ובפרט - איך להבין את מה שביחידות כללית' וכן בכינוסי-ילדים' (בצדדים נפרדים), לאחר מנחה בהשתתפות הרבי לא היתה מחיצה, וכן הנפוץ ביותר בבתי חב"ד בארה"ק ובכל העולם לערוך 'סדרים', סעודות-הג, דינער'ס וכדומה [וגם בהשתתפות אנ"ש] "משפחות משפחות", או בטורים נפרדים ללא מחיצה, ואף בתערובת סתם, בלית-ברירה.

בקין תשל"ז או תשל"ט התייעצתי בנושא זה עם הרב חורקוב ז"ל, ואמר לי (ייתכן שזה מדעתו האישית ולא 'מלמעלה'): "אתה - אל תעשה 'שריפה'. אם אחרים (כמו בית-ספר תיכון כלשהו) יעשו, ויזמינו אותך 'לכבות' [להרצות וכדומה] - מותר לך ללכת לשם".

הרב י.ש. גינזבורג, עומר

התשובה: לא שמעתי בזה שום הוראות.

יש ארגון חרדי בברוקלין, העורך פעם בשנה 'קונצרט חזנות'. באחת השנים הזמינו את ר' אברהם הכהן שיחי' פריד שיופיע אצלם, והסכים בתנאי שיפרידו בין הגברים והנשים (ישיבה בטורים נפרדים, ללא מחיצה). הם טענו שזה יכול לגרוע במספר המשתתפים, ופנו לרבי. המענה שקיבלו היה: התערובות - איסור ודאי, הגרעון - ספק, ואין ספק מוציא מידי ודאי⁶. וכן עשו. ובאותה שנה היה להם מספר גדול יותר של משתתפים.

היחיד שעשה מחיצה ב'דינער' שאירגן לטובת המוסד שלו [אוהלי תורה], היה ר' מיכאל ע"ה טייטלבוים.

[ואולי סומכים על דברי הלבוש בסוף האו"ח' שאפילו בנוגע לשבע-ברכות כותב "ואין נוהרים עכשיו בזה, ואפשר משום דעכשיו מורגלות הנשים הרבה בין האנשים ואין כאן הרהורי עבירה, וכיוון דדשו דשו"ר].

הרב יהודה לייב גרונר, ברוקלין נ.י.

אבערלאנדער בארוכה בדעת הרבי ובדעת האג"מ ואחרים בדבר מחיצה בביה"כ ובאירועים, ובהבדל שבין שני החיובים (כמה ציונים העתקתי ממנו, ומהנוסח המורחב שטרם פורסם, ות"ח לו).

5) מש"כ בכינוסי זקנים (מ'תפארת זקנים - לוי יצחק' ו'תפארת חכמת נשים') כן היתה מחיצה. ואולי לא נזקקו למחיצה ב'יחידות' שעמדו בה כולם במורא לפני הרבי יותר מאשר בסתם כינוס, והילדים שלפני בר-מצווה עדיין אין בהם יצר כל-כך, ואף המדריכים והמדריכות היו טרודים בשמירה על הילדים (וראה 'פרדס חב"ד' שם ס"ע 147 בהערה).

6) בס' 'דבר מלך' הוצאת 'זרצת' תשנ"ט עמ' 127, נדפס מענה דומה של הרבי למוסד ששאל אם מותר לו לערוך 'דינער' בישיבה מעורבת, כדי שלא לזחות תורמים מסויימים: "למה ידחו ח"ו ודאי דיר"ש (ובכל הנוכחים ש"י) - מפני ספק דממון (ודאחרי ש"י)!"

7) בליקוטי-מנהגים שם סעיף לו (וראה המובא ב'פרדס חב"ד' שם עמ' 146). ראה הסתייגות הרבי מלסמוך ע"ז, בהערה באג"ק הנ"ל, ומש"כ ע"ז הרב יעקב שי' הלוי הורוביץ ב'התקשרות' גיליון הנ"ל עמ' 14.

הפרדה באירועים

הננו לפרסם בזה התכתבות בנדון עם הרה"ח ר' יהודה ליב שיחי גרונר

השאלה: אודה לכת"ר אם יש בידו דברים ברורים בעניין מחיצה באירועים² שאינם של שמחה³ ושאינם תפילה וכדומה⁴.

1) ההערות דלהלן, וכן כמה תיקונים בנוף הבירור, נוספו לקראת ההדפסה.
2) את חובת **ההפרדה** בשמחת בית השואבה' שבמקדש, למדו בגמרא (סוכה נב, ב - נב,א) בקל-וחומר **מההספד** שיהיה לעתיד לבוא (זכריה יב,ב) "משפחות משפחות לבד, משפחת בית דוד לבד ונשיהם לבד", הרי **שבמקום קיבוץ אנשים** ונשים, אפילו שלא לשמחה, ולעל, כל כשאין יצה"ר שולט כלל (ראה בפירוש'י שם. ועכ"פ צ"ע עפ"ו על כל השקו"ט דלהלן מה מטרת המחיצה), צ"ל **הפרדה** בניניהם. ההפרדה שם היתה במיפלים שונים (אם כי בפניה"מ מהדורת קאפח איתא "ומקום **גזור** לנשים").

ובשו"ת אגרות-משה או"ח ח"א סי' ט לט מסיק מזה, שבכל מקום קיבוץ, כמו ההספד שלא מצוין שהיה במקדש, צריך **מחיצה מדאורייתא**, ולדעתו - לא משום ההסתכלות עצמה (כמ"ש בתויו"ט מלשון פיה"מ להרמב"ם שם, שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' עז וזכרון יהודה או"ח סי' סב. וכ"פ שבנינים רבינים וביניהם בעל קיצור שו"ע, כמובא בשו"ת ציץ-אלעזר ח"ז סי' ת. ובודורנו: שבט-הלווי ח"א סי' כט. באר-משה ח"ד סי' קמו. משנה-הלכות ח"ז סי' יב. דברי-יואל ח"א או"ח סי' י. וכן דעת הרבי - ש"ערי הלכה ומנהג' או"ח ח"א עמ' קצח) אלא למנוע קלות ראש - דיבור ונגינה (כלשונו בס' היד, הל' לולב פ"ח ה"ב והל' ביהב"ח פ"ה ה"ט. "שלא יתערבו", וכ"ה במאירי שם).

מאידך בשו"ת שרידי-אש (ח"ב סי' ח. במהדורה החדשה: ח"א סי' עז) כתב שבגמ' סוכה חייבו **הפרדה** רק באסיפות של רשות (והאמור במרדכי שהובא בשו"ע או"ח ר"ס שטו אודות **מחיצה** בשעת **הדרשה** - הוא לדעתו רק ממידת חסידות שנהגו בעבר. ולכאורה, כן דעת דרך-פיקודין (מצווה לה), ש"ערים מצויינים בהלכה" (לקיצושו"ע קמט ס"א, א), ושו"ת שארית-ישראל (אה"ע סי' ח) המלמדים זאת על המקלין בזה. מאידך בס' דברי-הלכה (להרב אברהם הלוי הורביץ ז"ל, סי' טו י"ג) כתב שבדרשה צריך מחיצה מדינת דגמרא, ע"פ הגמ' קידושין פא,א. אבל דווקא שם ובפירוש"י משמע שלא היתה מחיצה אלא רק אמצעי שלא יעברו מאלה לאלה, ראה ב'פרסם חב"ד' דלהלן, עמ' 141], ולדעתו **יש בבניה"כ** נג' תקנה קדומה לעשות מחיצות גבוהות בניניהם, אבל בשאר אסיפות די בישיבה בספסלים נפרדים, עיי"ש. (וראה גם בשערי הל' ומנהג ח"ג עמ' רמג, שהרבי התיר בשנת תשל"ט, ב'מדינה ההיא' בלבד, לסדר שיעורי תורה מעורבים לגברים ונשים ללא מחיצה, כשאחד התנאים היה ישיבה נפרדת. ועיין בשו"ת אגרות-משה או"ח סי' מד).

ובשו"ת אג"מ הנ"ל סי' מא שינה דעתו וכתב דרך שלישית בזה, שחיוב מחיצה הוא רק במקום שיש **חיוב להתקבץ** (שהו כולל את ההספד), אבל במקום שאין חיוב כמו דברי הרשות ואף בחתונות, מסתפק אם יש איסור ללא מחיצה, וראייתו ממה שאלו אנשים ונשים את הפסח יחד בחבורה - שאסור להציב מחיצה בתוכה (וכבר העירו, שאולי מדובר שם בקבוצה קטנה, ואכן בתשובתו באו"ח ח"ה סי' יב ס"ב מסיק שכשיש רק שתי נשים באקראי א"צ מחיצה, ומאידך שבמקום הפתוח **לרבים** צריך מדינת תמיד מחיצה. ועיי"ש גם בס' יא, שמילק בדרשה בישיבה נפרדת ללא מחיצה רק בלית-ביריה, וזו כנראה משנה אחרונה שלו. וראה מה שדן בדעתו ובדעות אחרות בשנתון 'תחומין' כ, עמ' 168. אגב, שם צויין לאג"מ או"ח ח"ד סי' כג, ולא מצאתי זאת).

3) בשמחות - החובה גדולה יותר כנ"ל, וכן נפסק (ברמב"ם הל' יו"ט פ"ו ה"א ובטושו"ע או"ח סי' תקכט ס"ד) ש"חייבים ב"ד להעמיד שוטרים בגרלים...". וידועים דברי הרבי התקפיים בקשר לשמחת נישואין, באג"ק כרך ט עמ' ג, ובלה"ק - ש"ערי הלכה ומנהג' חלק אה"ע סי' קכ. וראה בירור בנושא זה ב'התקשרות גיליון תקפ"ח (שבת בראשית) עמ' 11 ואילך.

4) ראה הלשון בשו"ת חת"ס-סופר חו"מ סי' קצ (במקום תפילה") ובשו"ת תלמידו מהר"ם שיק או"ח סי' עז (ע"בביה"כ), מקדש מעט"). וראה בשו"ת אג"מ סי' מא הנ"ל ד"ה ומה שרצה, שדחה בשתי ידיים את הטענה שבשעת התפילה אין איסור "מעורבין" כי אין לחשוש אז לקלות ראש, ואדרבה כתב שהיה מקום לומר שבתפילה החיוב גדול יותר כי אז צ"ל ביראה, היפך קלות ראש. וראה גם בח"ה סי' יב ס"א, ומש"כ ביו"ד ח"ב סו"ט קט שייצאו הנשים כשרוצים להתפלל. ב'פרסם חב"ד' גיליון 13 עמ' 95 דן הרב ברוך ש"י

לארס. "ועכשיו אב לכל העולם", דמכיוון שנעשה "אב" גם מחוץ למקומו, שוב אין סיבה לחלק בין מקום זה למשנהו, ולכן נעשה "אב לכל העולם".

ג. על-פי זה נשאלת השאלה: מכיוון שנעשה "אב לכל העולם", "אב המון גויים" - היה צריך להיקרא "אבהם" (ללא רי"ש), שפירושו "אב המון", ומדוע נקרא בשם "אברהם", הרי הרי"ש (דקאי על היותו "אב לארם") מיותרת היא, ובמכל-שכן וקל-וחומר: אם הוא "אב לכל העולם", הרי בוודאי שהוא "אב לארם", שהרי "יש בכלל מאתיים מנה"!? ועל זה ממשיך רש"י בפירושו - "ואפילו רי"ש

אברם שלא זה ממקומה - מכיוון שטענת הרי"ש של אברם היא גדולה (חמורה) יותר מטענת היו"ד של שרי, כדלקמן.

ד. והביאור בזה: בנוגע לקריאת השם "שרה" במקום "שרי", "לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה" - ילמד ה"כן חמש למקרא" בהמשך העניין את פירושו רש"י "לא תקרא את שמה שרי, דמשמע שרי לי ולא לאחרים. כי שרה שמה - שתהא שרה על כל". ולכאורה, פירוש הדברים הוא - שלאחרי שנעשית "שרה על כל" היא עדיין "שרי לי"

מובן בפשטות שכאשר ייטלו אות משמו של צדיק, תתרעם האות על כך, ומה הצורך בראיות והוכחות על דבר פשוט כזה?!

(לאברהם), על-דרך האמור לעיל בנוגע לאברהם, שגם לאחרי שנעשה "אב לכל העולם" נשאר עדיין "אב לארם".

אמנם, כד דייקת שפיר, אין לומר ש"שרה על כל" כולל גם "שרי לי" (לאברהם) - כי מה ששיך לומר קל-וחומר בדבר, שמפני היותה "שרה" על כל העולם הרי היא בוודאי שרה על אברהם - אדרבה: מכיוון שמעלתו של אברהם גדולה ביותר, ייתכן שתהא "שרה" על כל העולם, מלבד על אברהם.

וכפרט שבהמשך העניין ילמד ה"כן חמש למקרא" שאברהם היה גדול משרה - הן בנוגע למספר השנים, והן בנוגע למעלה - כמובא בפירוש"י (ז,יז) ש"אברהם האמין ושמת, ושרה לא האמינה ולגלגה". ומכיוון שכן, אין כל הכרח שמפני היותה "שרה על כל" תהיה גם "שרי לי", ואדרבה: על כל העולם יכולה היא להיות "שרה", מלבד על אברהם, שמעלתו גדולה יותר ממנה, וכל זה - נוסף על מה שלמד בפרשת בראשית (ג,טז) "והוא ימשל בך".

ואף שמקודם לכן היתה נקראת "שרי", "שרי לי", היינו, שהיתה שרה לאברהם - הרי בפסוקים

שהיתה בו מתחילה לא זה ממקומה": רש"י אינו כותב שהרי"ש לא ניטלה, לא נלקחה, וכיוצא בזה, אלא מדייק בלשונו וכותב "לא זה ממקומה", כי: החידוש בדבר הוא - לא רק בכך (שנתוכן) האות רי"ש נשארה ולא ניטלה משמו, היינו, שגם לאחרי שנעשה "אב המון גויים" נשאר "אב לארם" - דמאי קא-משמע-לן, אלא החידוש הוא ש"לא זה ממקומה", היינו שנשארה במקומה בתוכה "אברהם" כפי שהיתה מקודם ("לא זה ממקומה"), ולא עברה למקום אחר - באופן שתוכנה יהיה כלול באות ה' ד"אבהם", "אב המון גויים", וכל-שכן "אב לארם".

וטעם הדבר ש"לא זה ממקומה" - דלכאורה, סוף-כלי-סוף הרי האות רי"ש מיותרת היא, מכיוון שתוכנה נכלל באות ה"א (במכל-שכן וקל-וחומר, כנ"ל) - הנה על זה מביא רש"י ראייה מ"י"ד של שרי", כדלקמן.

ומדייק רש"י בלשונו וכותב "שאף יו"ד של שרי כו", לשון של קל-וחומר, כדלקמן. ובדיוק זה ("שאף כו") מתרץ רש"י גם את השאלה שלכאורה הראיה מ"י"ד של שרי היא ראייה לסתור, שהרי סוף-כלי-סוף ניטלה משמה, מה-שאין-כן רי"ש של

ויוצא אותו החוצה (טו,ה)

אמר לפנינו – ריבוננו של עולם! נסתכלתי באצטגוניות שלי, ואיני ראוי להוליד בן. אמר ליה: צא מאצטגוניות שלך, שאין מזל לישראל (שבת קנו)

התוספות הקשו על זה: איך אפשר לומר שאין מזל לישראל, והרי אמרו רז"ל "מו"ק כח) "בני, חיי ומזוני – לאו בזכותא תליא אלא במזל תליא?"

מתרץ זאת אדמו"ר הזקן:

וראי שיש מזל לישראל, כדמוכח גם ממה שאמרו רז"ל (שבת נג) "אדם אית ליה מזלא", וכן – "הכול תלוי במזלא" (זוהר ח"ג רפט). אלא שאינה דומה בחינת המזל של ישראל לבחינת המזל של אומות העולם. המזל של אומות העולם הוא – המזלות, שבעים השרים והכוכבים, שחלק ה' להם; ואילו ישראל אינם נתונים תחת שליטת המזלות, ומזלם הוא בחינת "אין", שלמעלה מהשתלשלות. וכך יש לפרש את מאמר חז"ל: "אין – מזל לישראל", המזל של ישראל הוא בחינת ה'אין'.

(ליקוטי תורה, עאב, ב)

והאמין בה' ויחשבה לו צדקה (טו,ו)

כלום יש פלא וחיידוש בזה שאברהם אבינו ע"ה, שמסר את עצמו למיתה על קידוש ה' בכבשן האש, האמין בהבטחת ה' שיהיה לו בן? אמר אדמו"ר הזקן:

תשוקתו של אברהם היתה שיהיה לו בן שיירש את אופן עבודתו בעבודת ה'. ועל זה הובטח "אשר יצא ממעיך הוא יירשך". אבל הוקשה לאברהם: הלא יצחק הוא בעל בחירה, וכיצד אברהם יכול להיות בטוח שיילך בעקבותיו? לכן נחשב לו לזכות העובדה שהאמין בהבטחה זו. כיצד, באמת, היה יכול הקב"ה להבטיח הבטחה כזו, והרי על-ידי כך שוללים ממנו את הבחירה החפשית? אלא היריעה שלמעלה אינה מכריחה את הבחירה, כידוע.

(שמועות וסיפורים, חלק ג, עמ' 203)

וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי (טו,ז)

הרבי הרש"ב נ"ע אמר:

"וגם את הגוי אשר יעבדו" – זה שיש שליטה לאומות העולם על ישראל ("אשר יעבדו" לשון פועל יוצא),

"דן" – הוא מפני שבני ישראל נדונים ונשפטים.

"אנכי" – על חוסר דבקותם ב"אנכי ה' אלוקיך"...

(ספרי השיחות תש"ג, אות מג, עמ' 74)

וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחרי כן יצאו ברכש גדול (טו,ז)

לפעמים יש יהודים שעובדים את הגוי ובוטחים בו, כדרך ישראל בהיותם באשור ומצרים, שהיו עובדים אותם ובוטחים בהם. אבל כשהקב"ה דן את הגוי הזה, רואים ישראל שרק לה' הישועה, ויעשו תשובה וייצאו ברכוש גדול.

גם בגלותנו המרה, יש הבוטחים ב"אשור" וב"מצרים", וחושבים שישועת ישראל תבוא מהם. הקב"ה דן את "אשור" ו"מצרים" בדין גדול (נוסף על העונש המגיע להם על חטאיהם ופשעיהם), כדי שבני ישראל יראו וילמדו שלא לשים את ביטחונם בהם, שכן הם משענת קנה רצוץ. אר"א יעשו תשובה וייגאלו.

(ספרי השיחות תש"ג, אות ה, עמ' 55)

ומשום זה שייך קלי-וחומר בדבר, כנ"ל. ולכן, מובן ופשוט שיש חילוק בין היחס כלפי טענת יו"ד של שרי (טענה שאין לה מקום) ליחס כלפי טענת רי"ש של אברם (טענה שיש לה מקום).

ובזה רואים את גודל הדיוק שבפירוש רש"י – שכתובה אחת בלבד ("שאף") מבהיר רש"י ב' פרטים: א) הקלי-וחומר מיו"ד של שרי לרי"ש של אברם, ב) טעם החילוק שכיניהם, כנ"ל בארוכה. ועל-דרך זה בנוגע לשאר פרטי הדיוקים בפרש"י זה.

ו. והנה, תוכן הביאור דפירוש רש"י בפשטות הכתובים, ש"אפילו אות רי"ש שהיתה בו בתחילה לא זזה ממקומה" – הרי זה מתאים גם עם ביאור הדברים בפנימיות התורה:

מבואר בדרושי חסידות (תורה-אור ריש פרשתנו, ועוד) ש"אברם" הוא "שכל הנעלם מכל רעיון", ומובן, שגם לאחרי שנתעלה לדרגה נעלית יותר – "אברהם", הנה "אות רי"ש שהיתה בו בתחילה לא זזה ממקומה", שהרי בוודאי לא נתבטלה אצלו המעלה ד"אברם", שכל הנעלם מכל רעיון.

ויש לקשר זאת עם המבואר לעיל במאמר – שלפני המילה היו נשמות גבוהות גם אצל אומות העולם, מה שאין-כן לאחרי המילה ניתנו לאברהם דווקא – שזהו בדוגמת כללות העניין ד"רי"ש שהיתה בו בתחילה לא זזה ממקומה".

ז. ביאור ההוראה הנלמדת מפירוש רש"י הנ"ל – בנוגע לעבודת האדם:

ידוע ומבואר בכמה-מקומות שכל ענייניהם של ה"אבות" נמשכים בירושה לכיניהם אחריהם בכל דור ודור. אצל כל אחד ואחד מישראל, ועל-דרך זה בענייננו – הציווי על עניין המילה, שזהו עניין השייך לכל אחד ואחד מישראל, וכן בנוגע לנשים – "אשה כמאן דמהילא דמיא", ועד כדי כך – שאפילו מצד עצם מציאותו (עוד לפני פעולת המילה) נחשב כל אחד ואחד מישראל בין ה"מולים", כדאייתא במשנה (נדרים לאב), "קונם שאיני נהנה לערלים מותר בערלי ישראל... שאיני נהנה למולים אסור בערלי ישראל כו", כי כל בני ישראל (אפילו מי שלא נימול בפועל ממש מפני אונס כו') הם בעצם "מולים" (ראה אור-התורה

אלו מדובר אודות הוספת עליו גדול ביותר אצל אברהם, "התהלך לפניי והיה תמים ואתנה בריתי ביני ובינך גו' והיית לאב המון גויים", ולכן, לאחרי שאברהם נתעלה לדרגה נעלית ביותר – שוב לא היתה שרה יכולה להיות "שרי לי" (לאברהם), כי אם "שרה על כל" – על כל העולם (מלכד אברהם).

ה. והנה, על-פי האמור לעיל שלאחרי שנקראה בשם "שרה" לא היתה עוד "שרי לי" – מובן, שאין מקום לטענת היו"ד של שרי מדוע נטלו אותה משמה:

מכיוון שעכשיו היא "שרה על כל", ולא "שרי לי" – הרי אי-אפשר לקרותה "שרי" (להשאיר את היו"ד), מכיוון שאין זה נכון, שהרי אינה עוד "שרי לי" (לאברהם), כי אם "שרה על כל". ולכן, אין מקום לטענת היו"ד מדוע נטלים אותה משם זה – מכיוון שתוכנה של האות ("שרי-לי") נתבטל. וזוהי הראיה שמביא רש"י כדי לבאר את הטעם לכך ש"רי"ש שהיתה בו בתחילה לא זזה ממקומה":

תוכנה של האות רי"ש ("אב לארם") ישנו גם לאחרי שנעשה "אב המון גויים" ודלא כותכן יו"ד של שרי שנתבטל כו' אלא השאלה היא – לשם מה צריכה האות רי"ש להישאר במקומה ("אברהם") הרי בלאו הכי כלולה היא באות ה"א "אב המון גויים", וכל-שכן "אב לארם".

ועל זה מבאר רש"י שמצינו גדולה מזו: "שאף יו"ד של שרי נתרעמה על השכינה" – למרות שלא היה מקום לטענתה להישאר בשם זה (מכיוון שתוכנה נתבטל), ואף-על-פי-כן התחשב הקב"ה בתרעומת של אות זו (ולכן הוסיפה ליהושע), הרי על-אחת-כמה-וכמה שיש להתחשב בטענת האות רי"ש של אברם, שרצונה להישאר במקומה, טענה שיש לה מקום בשכל ושהרי תוכנה של אות רי"ש קיים גם לאחרי שנעשה "אב המון גויים", אף שהיא כבר כלולה באות ה"א.

ובזה מתרץ רש"י (בדרך ממילא) את הקושיה דלעיל, שלכאורה זוהי ראייה לסתור, שהרי היו"ד של שרי לא נשארה כו' – כי בכותבו "שאף יו"ד של שרי נתרעמה", מדגיש רש"י שבעצם לא היה מקום לטענתה של היו"ד, ואפילו הכי נתרעמה

פרשת לך-לך

למען ייטב לי בעבורך (יב,ג)

ייתנו לי מתנות (רש"י)

יש להתפלא על אברהם: האם היה מוכן להכניס את שרה למצב סבוך ומסוכן רק כדי שיקבל מתנות?! ויש לומר, דהנה הקב"ה הבטיח לאברהם שעל-ידי "לך לך" יזכה ל"ואברכך" (בממון, רש"י), ואברהם היה סבור, שהירידה למצרים באה לו מן השמים, כדי שתתקיים הברכה. לכן אמר "אמררינא", כי ראה בכך יצירת כלי טבעי לקיום הברכה (וכך אמנם אירע בפועל, כמסופר בהמשך).
ואף בפנימיות העניינים כך: אחת המטרות של הירידה למצרים היתה - בירור ניצוצות הקדושה שהיו שם. לכן אמר אברהם "אמררינא", כדי ליישם מטרה זו בצורה טבעית (שכן בירור זה צריך להיעשות, בדרך כלל, בדרך הטבע).

(ליקוטי שיחות, כרך כ, עמ' 38)

שכרך הרבה מאד (טו,א)

מה שאתה דואג על קיבול שכרך, שכרך הרבה מאד (רש"י)

יש לשאול, הרי אברהם אבינו היה "עובד מאהבה" (רמב"ם הלכות תשובה פ"ה ה"ב), היינו עובדה לשמה, ואיך אפשר לומר שדאג מאי-קבלת שכרו.
ויש לומר, שאצל מי שעובד את ה' לשמה, הופך השכר לחלק של עבודתו. כלומר, כאשר הוא מקבל עושר וכבוד בעבור עבודתו, אין הוא חש שהוא מתעשר ומתכבד, אלא שעל-ידי כך מתרבה כבוד שמים בעולם, שכן הכול רואים שעבודת הבורא מביאה לידי עושר וכבוד. מוכן אם-כן, שהיא הנותנת: היות שאברהם עבד את עבודתו מאהבה, בתכלית השלימות, לכן ראה בשכר חלק של עבודת הבורא ולא עניין אישי.

ולא עוד, אלא שדווקא באמירת "שכרך הרבה מאד" רואים את גדולתו האמיתית. שכן מהבטחה זו נראה גודל התבטלותו, אי-חשיבותו בעיני עצמו, עד ששכרו הרב אינו סתירה לעבודתו לשמה, אלא הוא חלק מעבודתו.

(ליקוטי שיחות, כרך כ, עמ' 45)

שכרך הרבה מאד (טו,א)

בעל ה"עיקרים" מפרש (מ"ד ספ"ו), שעל-פי שורת הדין היה צריך להיות שכר המצוות ושכר העבודה זמני, היינו שכר מוגבל, שהרי עבודת האדם היא בהגבלה, והמצוות שהוא עושה גם הן מוגבלות בזמן ומקום. אך בחסד ה' יתברך, שהוא רב חסד, השכר הוא נצחי ובלתי מוגבל - "שכרך הרבה מאד".

* * *

ויש להוסיף על כך:

זה גם הפירוש בפסוק (תהילים סב) "ולך ה' חסד, כי אתה תשלם לאיש כמעשהו". לכאורה קשה: אם תשלום השכר הוא "כמעשהו", מהו החסד בזה? אלא - החסד הוא שתשלום השכר הוא נצחי ובלתי-מוגבל - כ"מעשהו" של הקב"ה.

(ספר המאמרים תרצ"ט, עמ' 85-84)

חנוכה שיב,א).

ומזה מובן, שאצל כל אחד ואחד מישראל ישנו גם העניין ד"אב המון גויים נתתיך" (כפי שנפעל אצל אברהם אבינו על-ידי עניין המילה), ותפקידו של היהודי הוא - להביא כוחות אלו מההעלם אל הגילוי ומהכוח אל הפועל.

כלומר: לא מיבעי שיהודי נעשה "אב" במקומו [כדוגמת מעלתו של "אברם" - לפני המילה - "אב לארם, שהוא מקומו"], היינו, שהוא פועל ומשפיע על כל אלו שנמצאים במקומו ובסביבתו (ופשיטא שאינו מתפעל כלל ממצב המקום וממצבם של אנשי המקום), אלא יתירה מזו - "אב לכל העולם", היינו, שהוא פועל ומשפיע בכל העולם כולו.

וכאמור - עניין זה ישנו אצל כל אחד ואחד מישראל, מכיוון שמקבל זאת בירושה מאברהם

אבינו, ועבודתו היא רק - לגלות זאת מהכוח אל הפועל ומההעלם אל הגילוי.

ועניין זה נפעל על-ידי כללות מעשינו ועבודתנו בענייני התורה ומצוותיה, שעל-ידי זה פועלים את העניין ד"הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל" - עניין של פריחה וגילוי, ובאופן ד"ומלאו פני תבל תנובה" - פירות ופירי-פירות עד סוף כל העולם, וכפירוש החסידות - שעושים "סוף" לעניין ה"עולם", מלשון העלם והסתר, היינו, שמבטלים את ההעלם וההסתר, וזוכים תיכף ומיד להתגלות הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש.

(קטעים מהתוועדות שבת: קודש פרשת לך-לך, ה' במרחשוון ה'תשד"מ. תורת מנחם - התוועדות תשד"מ, כרך א, עמ' 441-450 - בלתי מוגה)

מינוי ל'התקשרות'

אפשר לקבל את גיליון 'התקשרות'

ישירות הביתה באמצעות הדואר

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים)

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים)

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת:

'התקשרות', מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר-חב"ד 72915.

כמו-כן אפשר להירשם בטלפון ולשלם בכרטיס אשראי, בטל' 03-9607588, שלוחה 130

סמוך לגאולה יש להפיץ את פנימיות התורה בלא הגבלות

ואז נזכה ל"ונגלה כבוד ה'" בגאולה השלמה

בוהר סוף פרשתנו איתא: "אמר רבי יוסי, כתיב יבקע כשחר אורך וגו'. זמין קב"ה לאכרזא על בניו ויימא אז יבקע כשחר אורך וארוכתך מהרה תצמח והלך לפניך צדקך וכבוד ה' יאספקך..."
 סיום הזוהר בפסוק זה אינו כדי לסיים בדבר טוב בלבד, כי אם סיום בדבר טוב השייך לעניין זה - גילוי הסודות ורויזן דאורייתא לעתיד לבוא, תמורת היותם עתה בהתכסות והעלם...
 ולכן, כאשר נמצאים בסוף ר"אחרית הימים", בסמיכות ממש לגאולה העתידה - אזי צריך להיות הגילוי דפנימיות התורה באופן ד"פוצו מעיינותיך חוצה", בכל מקום ומקום, ובלא כל הגבלות.
 דהנה מבואר באגרת הקודש (סכ"ו) ש"כל חכמת הקבלה הייתה נסתרת בימיהם (של התנאים) ונעלמה מכל תלמידי החכמים, כי אם ליחיד סגולה, ואף גם זאת בהצנע לכת ולא ברבים". אבל מזמנו של האריז"ל - "מותר ומצווה לגלות זאת החכמה", ומדור לדור הולך וגדל ההכרח לגלות את הלימוד דפנימיות התורה, כך שלא זו בלבד ש"מותר ומצווה לגלות", אלא זהו דבר הכי מוכרח...
 ויש לקשר עניין זה עם... כללות העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו":
 כללות העניין ד"אז יבקע כשחר אורך גו'" - קשור עם יעקב, כמבואר בסידור (שער הסוכות רנ"ד, ואילך) ש"יעקב הוא אותיות יבקע, ועל כן הוא אומר אז יבקע כשחר אורך גו'".
 וזהו הקשר עם כללות העבודה ד"ויעקב הלך לדרכו" - עבודתו של כל אחד ואחד מישראל ("ויעקב הלך לדרכו") בהפצת המעיינות חוצה באופן ד"אז יבקע גו'".

וההוראה מזה - בפשטות:
 מכיוון שנמצאים אנו ב"אחרית הימים", ולפי כל הסימנים המבוארים בסיום מסכת סוטה נמצאים אנו בסמיכות ממש לביאת אליהו הנביא זכור לטוב (כסיום מסכת סוטה), "מבשר טוב", מבשר הגאולה העתידה, וכבר כלו כל הקיצין ואין הדבר תלוי אלא בתשובה - אזי צריכים להוסיף בגילוי פנימיות התורה בכל מקום ומקום, ללא כל הגבלה, "פוצו מעיינותיך חוצה".
 ולכל לראש - הפצת היהדות בכללותה, החל מאל"ף ב"ת של יהדות, ובאופן שכזה גופא (באל"ף ב"ת של יהדות) ניתנים גם העניינים הכי נעלים, עד לבחינה ד"צחצחות" וכל זה - באותיות הכי פשוטות, בהתאם למעמדו ומצבו.
 וכאשר מקבלים החלטות טובות בנוגע להתעסקות בהפצת היהדות והמעיינות חוצה... אז יהיה העניין ד"ורא אליו ה'" (כפי שהולכים לקרוא בתפילת מנחה) באופן ד"ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו גו'" בגאולה האמיתית והשלמה על-ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש, "מיד הנגאלין".

(מהתועדות שבת קודש פרשת לך-לך, ח' במרחשוון התשד"מ.
 'תורת מנחם - התועדות' תשד"מ, כרך א, עמודים 442-453 - בלתי מוגה)

"שנסעו מהכא להתם"...

המכתב השני יוצא-דופן בכך שנשלח אישית לאחד מבני החבורה, אך בסופו מוסיף הרבי וכותב: "לכאו"א מהאברכים-שלוחים-תלמידים שליט"א שנסעו מהכא להתם - המצפה לבשו"ט".

להלן שלושה קטעי סיום של מכתבים כלליים-פרטיים נוספים ששלח הרבי לתלמידים השלוחים בישיבת לוד.

וביוני ה' ע"י עבדיו רבותינו נשיאינו ה"ז גם נחיתח
 כש: אלא שצ"ל: דוקא - אמה בבאירתך.
 המצפה לבשו"ט בכבנ"ל
 לך-לאמיתית: ראה בכ"ז סד"ה לך (הא' והב') בהמשך רס"ו. פה א"ל ר"מ לך. וכידוע מהפס"ם: כתר שם טוב ב"ג. מענה אד"ה: לקו"ד שפ"ה מרצ"ד ס"ו.

בברכה לבשו"ט בכל האסוף ולשנה טובה
 בלימוד החסידות ודרכי החסידות
 ע"ה שיתחן י' כסלו ה'ש"ז (לקו"ד ע' 976). בשולחנו חתמה.
 בחיבור, נכתב פירו"ב סוף סימן ד'. באופן שפירש שרי
 קורא לזה (בשו"ע שם) בניית לבלי של קודשן וכפנות סילג
 שא"ה פולח בנר"ה וראש סוף ק"ה. ש"ה י"ד ס"ה
 רס"ג. נילה יתרה: ראש לקו"ה נשם כש. א. נדרים לט"ו ב וט"ט.
 לקו"ה קצב ט"ו, ב"ג.

קבלת החורה בשמחה ובפנימיות
 בברכה החב י"ג
 ריש ירחא תליחאי: ה"ז כאלו נשלמו כל ה"ז שבוסות וישראל מוכנים
 שומרים לקבל התורה (חו"א לרבנו הזקן יתרו סד"ה בחדש השלישי. וראש
 הירספון שם). ובפסיקה דר"כ פסק בחדש השלישי: ביום הזה באו מדבר

"האברכים-

תלמידים-שלוחים"

במרוצת השנים שיגר הרבי עשרות קבוצות של תלמידים-שלוחים למ-
קומות שונים בעולם, כדי לייסד בהם ישיבות או לחזק ישיבות קיימות
• פרטים על הקבוצות הראשונות וצורך מסמכים בנושא

השווה שביניהם ישנם גם חילוקים; לכל ישיבה
וסניף מעלה משלה, וכאשר מתקיים הגולה'
מישיבה לישיבה ומסניף לסניף - יש לקחת את
מעלת שני המקומות, חומרי המקום שהלך משם
וחומרי המקום שבא לשם, כפירוש אדמו"ר הזקן
שבחומרי המקום הכוונה למציאות האמיתית של
ה'מקום'..."

הרבי דיבר אז גם על תביעת נשיאי חב"ד
לעסוק עם הזולת אשר זוהי אף סגולה להצלחה
בעבודה האישית.

הרבי ציין שהכול צריך להיות בסדר מסודר,
בתיאום עם הנהלת הישיבה; להציע להם
את האפשרויות לפעול ואת נכונות הבחורים
לפעילות, "ועל-פי הוראת ההנהלה יכניסו חיות
והתלהבות בתורה - נגלה וחסידות - אם בקיום
המצוות בהידור, אם בעבודת התפילה, בכל מקום
לפי עניינו, ויעשו זאת בחיוניות ובהתלהבות עד
בכל מאורך".

"מכיוון שזה דרישת התורה" - המשך הרבי
- "בוודאי ניתנו כוחות לכך, ואין הדבר תלוי אלא
ברצון, של כל אחד שיפעל בעצמו וגם כולם ביחד,

בחדש מרחשוון תשכ"ב עלתה ארצה קבוצת
תלמידים-שלוחים ששיגר הרבי לאה"ק. קודם
נסיעתם זכו התלמידים להיכנס לחדרו הק' של
הרבי, ל'יחידות' מיוחדת (שאליה נקראו להיכנס
גם קבוצת התלמידים שהגיעה מאה"ק, ללמוד
בחצר הרבי למשך מספר חדשים).

הרבי פתח (שיחות-קודש תשכ"ב, עמ' 91
ואילך) במאמר הרבי ה'צמח-צדק', שבו הוא מבאר
את דברי המדרש על הפסוק "וייטע הוי' אלוקים גן
בעדן מקדם", כשהרבי מסביר, בהמשך, את מעלת
הנטיעה והשתילה ממקום למקום.

בהמשך דיבר במעלת העניין ד'גולה למקום
תורה" ואמר ש"המטרה איננה סתם לעבור ממקום
למקום אלא ליטול ולשלב את המעלות שבמקום
הקודם עם המעלות שבמקום החדש".

גם עם העולים בתחנות הביניים

הרבי הוסיף ואמר: "על-דרך-זה גם בנוגע
לקבוצות, ישיבות וסניפים - אשר בנוסף לצד-

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מוחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש
770 איסטון פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ז' אדר שני ה'תשכ"ב
ברוקלין, נ. י.

אל התלמידים - השלוחים שליט"א
אשר בלוד *אאאאא*

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מ"ה אד"ש הם המצורף.
ובסימננו בסמיכות לימי הפורים הבס"ל, אשר קיימו וקבלו היהודים,
קיימו מה שקבלו כבר, לבטל המודעה רבא לאורייתא,
יהי רצון שיוסיף כאו"א בלימוד הנגלה ובלמוד החסידות, ובפרט
בלימודים אלו שהם באופן דח"ת דרבים.
ובפרט שאפשר לומר שלימוד פנימיות התורה הוא המכיים אח לימוד
הנגלה.

- וצ"ד שהוא בכללות הסיבורה, וכמבואר בקונטרס סך הליים בארוכה
איך שהסיבורה באופן דח"ת ס' מקיימת הסיבורה שבאופן דח"ת -
ואזי יומשך במשנה המצות וקיומם - כהוראת חז"ל, גדול חלמוד
שפביא לדי פשה, כי יבטל ההשלמות וההסתרים, כיון שהלימוד הוא
הנגלה והפנימיות ביחד. וכמוכן בקונטרס הנ"ל.

וי"ל - אשר זוהי גם הדרך שיומשך ממצות מסוינות וקיומם גם בסיבורה
ה' בדברי הרשות, בכל דרכיך דסהו.
ולא עוד אלא גם להסיבורה דבירור ג' קליפות, אתהמכא חשוכא מסע
לנהורא.

וע"ך ביאור חז"ל: בכל דרכיך דסהו אפילו לדבר עבירה באם צורך
מצוה הוא כגון אלי' בהר הכרמל.

אשר שילוי הסיבורה הזו מובן ממש"כ כ"ק אדמו"ר הנ"ל, אשר אף
שבמקום שבטלי תשובה ופומדים צדיקים גמורים אין יכולים ליסוד שם,
הנה ע"י סבורה הנ"ל מניסים לדרגא דגבוה אפילו מבטלי תשובה,
אלא שיהי' כל זה מתוך שמחה וטוב לבב דוקא, בטוב הנראה והנגלה.
שברי זהו שילוי דפורים, שהוא שמחת הגוף וסניניו.
והבכך מכל הנ"ל לסיבורה במוטל, בודאי מובן.

בברכה לבשו"ס ולפורים שמח

ז' אדר שני: להסיר מיפ"ה לשמ"ר פ"א הובא בסדה"ר ב"א שמח. קיימו
לאורייתא: שמח פח, א. דת"ת דרבים: ראה מלה ג, רס"ב. מג"א לשו"ע
או"ח סחר"ז סק"ג. ובפרט שאפשר: ראה קונטרס סה"ח פט"ו, כא לקו"ת
ויקרא ביאור נלא תשבתי פ"ה. דבירור ג' קליפות. הצ"ע: ראה בכ"ז סוף
ביאור אחרי (כס"ס המצות להצ"ע). וכביאור חז"ל: ברכות סג, א. שמחת
הגוף: ראה ס"ז לשו"ס או"ח סחר"ז סק"ג.

וה' יתברך ייתן שיעשו זאת בשמחה ובטוב לבב".
 בהמשך דבריו הוסיף הרבי: "הנטיעה היא באמצעות אווירון שבו נוסעים יהודים רבים, כיניהם עולים חדשים הנוסעים לשם לביקור, או על-מנת להשתקע, ובוודאי כשפוגשים ילדים יש להחזיר בהם שהנטיעה היא לארץ-הקדושה; הרי מבלי הבט כיצד היתה הנהגתם קודם לכן בחו"ל, הרי כבואם לארץ-ישראל יש לנהוג בהתאם לרצון ה', ואף להוסיף בכך!".

הרבי הוסיף וירד לפרטים הקטנים באומרו כי את הפעולות האמורות יש לבצע גם עם יהודים העולים בתחנות הביניים. "ולדבר עמם בחיות ובהתלהבות, בד בכד עם דרכי נועם ודרכי שלום, שאז הרי דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל לב השומע".

בסיום ציין הרבי את המסר החסידי מהציווי לך-לך והברכות של "ואעשך לגוי גדול.. האדמה" - שיפוצו המעיינות גם חוצה כמו שכתוב באיגרת-הקודש הידועה של הבעש"ט.

וסיים באיחולי בריאות והצלחה בנטיעה ו"להתבשר מכם בשורות טובות".

"להכין את הדרך"

על הרעיון של שליחות זו דיבר הרבי ברכים כבר בהתוועדות פורים תש"כ ('תורת-מנחם - התוועדות', כרך כז, עמ' 459). הרבי ציין את השלוחים ששיגר ארצה בשנת תשט"ז ואמר ש"בעזר השם יתברך, הנה כל השלוחים הנ"ל הסתדרו בטוב רוחני כדבעי, וללא ספק תהיה זו טובתם גם בגשמיות, יום קודם או יום אחר-כך".

כאן חשף הרבי באופן ברור:

יש סברא שלאחרי חג הפסח, או קצת לאחרי זה, בהתחלת הקיץ או באמצעו או מיד לאחרי הימים טובים - יסעו "מניין" לארץ-הקודש למשך כמה שנים... תקוותי, שאלו שיציעו להם לעשות זאת יסעו בקרוב לארצנו הקדושה.

וכאמור, המרכז שלהם יהיה בכפר-חב"ד, גם כאשר פעולתם תהיה בשאר המקומות... ומשם יסעו - מתוך מנוחה שמחה וטוב לבב - להפיץ את מעיינות החסידות, ולהכין את הדרך והמסילה העולה בית א"ל, שבקרוב ממש יעלו

כולם - בתוככי כלל ישראל - קוממויות לארצנו הקדושה, ומלכם בראשם - שהוא נשיא הדור, משיח צדקנו, בקרוב ממש.

"לא להתחשב עם השטות..."

בשיחה שלאחר מכן (שם, עמ' 461) הוסיף הרבי הבהרה:

יש להבהיר, שהשליחות לא תהיה בעיניים סגורות; לא יארוז אותם בתוך מזוודות וישלחו באופן שהנשלח לא ידע במה דברים אמורים... אלא ידברו עם כל אחד באופן של "ידע", מתוך תקווה, שהמקבל השומע, יפעל על עצמו שלא להתחשב עם השטות של הזולת שאצלו לא מתקבל העניין...

לפועל, כמצויין לעיל וכידוע, יצא הדבר לפועל רק בשנת תשכ"ב.

חירות מדאגות בגשם וברוח

מכתב כללי-פרטי ששלח הרבי להת' אברהם-אריה שיחי' סטאון לקראת י"א בניסן תשכ"ב, כאשר היה מהתלמידים-השלוחים לשיבת תומכי-

נוחם מענדל שניאורטאהן
 ליובאוויטש
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYoclnth 3-9250

770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ. י.

ב"ה, י"א ניסן ת"ש כ"ב
 ברוקלין, נ. י.

חברך אברהם שיחי'

שלום וברכה!

לקראת חג הסוכה, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לסוכה, הנני בזה להביע ברכה לחם כשר וששם ולחירות אמתית, חירות סראגות בגשם וסראגות ברוח, סכל דבר המעקב עבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

ולתסיף חסידות וספחה זו בימי כל השנה כולה.

ובפרט עבודה חשה, כמצאה עלינו בחורחנו תורה חיים, הרי היא בכל ענייני האדם ובפסח כל היום וכל הלילה, וכמו שאמר בכל דרכיך דעתו.

בברכה חתום: (ה' ה' א"ה)
 נחמן מברכה

תמימים בלוד. בראשית המכתב הוסיף הרבי בכי"ק את שמו השני "ארי" ולפני החתימה - "ולמילוי השליחות בהצלחה".

"מכתבם מליל נר חמישי"

לפנינו מכתב כללי-פרטי מ"ימי חנוכה

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
 Lubavitch
 770 Eastern Parkway
 Brooklyn 13, N. Y.
 HYoclnth 3-9250

נוחם מענדל שניאורטאהן
 ליובאוויטש
 770 איסטערן פארקוויי
 ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ימי חנוכה, ה'תשכ"ב
 ברוקלין, נ. י.

להאברכים-תלמידים-שלוחים שליט"א

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכתבם מליל נר חמישי.

ויהי רצון שהן בעיניי הכלל והן בעיניי הפרט יהי' באופן דפוסיף והולך באורף וכהוראם ימי חנוכה דפוסיף באור מיום ליום.

ויש עוד להוסיף בהנהגת אשר מקור האור וההוספה בו הוא - שכן אצטמצא ומצומו להדליף על פתח ביתו מכוונת

וברטו - אשר ע"י לימוד תורה האטיות המגלה בס דני דרזין (שמן) דאורייתא ועד להכנה והשגחה והציווי כזה - להפיצו אצת

כנה יאיר אור זה ויהדיר בכל עניינים, ובשלון הכתובת בכל דרכיך (ועד שיבואו ל) דעוהו דע את אלקי אביך וכו' לבוא ללב שלחן מצות דמך (כן צ"ל) ונשאנה עולה על כולנת.

בברכה לבשו"ש בכל האפור ולחנוכה מתאים להנ"ל - וזמנה כאור, אלו י. כולם אצת

באור: שמנו נמשך א"כ מים רוקים (עיי' דמ"ב קלוף ב. סידור ע"ה"ל בללו א-ל בקדשו). רזי רזיון (שמן): ראה אמרי ביתך שער הק"ש פנ"ד ואילן. ד"ה ברנך ששנה נשום (ברוקלין תש"א).

להפיצו אצת: אה"ק הירוק של הבעש"ט. דע. שולנת: ראה מניא קו"א קנז"ה ב. בכל דרכיך. דעוהו: שכל גופי תורה אליון כזה (ברכות שג"א).